

Забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітаціями)

Загальна інформація

Соціальні гарантії щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю в Україні визначено Законом України „Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, їх переліку” (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454) на безоплатне отримання допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації) мають право:

- Особи з інвалідністю
- Діти з інвалідністю
- Учасники бойових дій (кремі категорії громадян, які отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, участі в антитерористичній операції чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період проведення воєнних (бойових) дій, та втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок)
- Постраждалі (мирні громадяни, які у період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях проживали безпосередньо в районах проведення воєнних (бойових) дій та у період здійснення воєнних (бойових) дій або районах, що піддавалися бомбардуванням, авіаударам та іншим збройним нападам і отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, проживали в районах проведення антитерористичної операції, районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, за умови, якщо такими особами не вчинено кримінальних правопорушень)
- Особи похилого віку
- Жінки, дівчата після мастектомії, секторальної резекції молочної залози, квадрантектomії та з порушеннями розвитку молочних залоз
- Діти з порушеннями опорно-рухового апарату (далі - діти віком до 18 років)

- Особи, на яких поширюється дія Закону України “Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист”

Забезпечення учасників бойових дій допоміжними засобами реабілітації

Від початку бойових дій на сході, починаючи з 2014 року, перед Україною постала необхідність розвивати протезну галузь, впроваджувати нові технології, навчати спеціалістів для надання висококваліфікованої допомоги з протезування/ортезування учасників бойових дій.

З метою підвищення в Україні рівня протезно-ортопедичних послуг до міжнародного було організовано та проведено навчальні проекти для українських фахівців, які надали знання по сучасним технологіям протезування та реабілітації. Вагомим результатом стала поява в Україні 21 фахівця з протезування/ ортезування, що мають сертифікати Міжнародної спільноти протезистів /ортезистів (ISPO).

Запорукою високого рівня якості протезно – ортопедичних виробів стало впровадження широкого спектру комплектувальних виробів різної функціональності, що відповідають потребам пацієнтів з різними можливостями: від можливостей пересування на короткі обмежені відстані до здатності вільно необмежено переміщуватись по будь – яким місцевостям та займатись спортом.

З цією метою були впроваджені в практику протезування різні комплектувальні вироби імпортного виробництва:

колінні вузли:

- поліцентричні колінні вузли із гідравлічним регулюванням фази опори та переносу 3R60 та інші;
- моноцентричні колінні вузли з електричним регулюванням фази опори та переносу 3E80 та інші;
- моноцентричні колінні вузли з гідравлічним керуванням фази переносу та опори 3R80, VGK та інші;

безшарнірні штучні стопи з акумуляцією енергії у відділі носка та п’ятки 1C60-1C64 (лінійка стоп Triton), 1C40 C-Walk та інші;

компоненти до функціональних протезів верхніх кінцівок, які поєднують в одному протезі як естетичні, так і функціональні властивості:

- системні штучні кисті з тяговим керуванням 8K22, функціональні гачки 10A12, 10A81 та інші;
- електричні штучні кисті з одним хватом 8E38 або функціональні електричні гачки та інші.

З вмістом каталогу комплектувальних виробів для виготовлення протезно-ортопедичних виробів індивідуального виробництва можна ознайомитись за посиланням <http://wheelchairs.protez.eu/Wheelchairs/CatalogAccessories/>.

На підприємствах протезної галузі України впроваджено новітні технології виготовлення протезно-ортопедичних виробів, зокрема:

- протезів верхніх кінцівок із застосуванням мультизахватних кистей Michelangelo, BeBionic (компанії Otto Bock), I limb (компанії Ossure), Taska (компанії Fillauer), ліктьових вузлів з електронним замиканням AxonErgoArm, ErgoArm (компанії Otto Bock);
- протезів нижніх кінцівок із застосуванням колінних вузлів з електронним керуванням C-leg, Genium-X3 (компанії Otto Bock);
- ортезів нижніх кінцівок із застосуванням електронних колінних шарнірів E-mag, C-brace (компанії Otto Bock) та ортезування з використанням 3D-технологій виготовлення.

Після впровадження в Україні новітніх технологій протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності, в тому числі спеціальними виробами для занять спортом, а також реалізації проектів по навчанню фахівців з протезування/ортезування не стало необхідності надання послуг з протезування, ортезування та реабілітації за кордоном для учасників бойових дій (останній раз протезування в закордонних центрах було проведено у 2017 році).

На сьогодні учасники бойових дій отримують фахову допомогу з протезування/ортезування виключно в Україні. При цьому в найбільш складних випадках травмування та за відсутності технологій в Україні є можливість відправлення на протезування за кордоном.

На сьогодні учасники бойових дій (окремі категорії громадян, які отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, участі в антитерористичній операції чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період проведення воєнних (бойових) дій, та втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок) **мають право на безкоштовне протезування/ортезування в Україні**

Для забезпечення допоміжними засобами реабілітації учасник бойових дій подає такі документи (п. 14 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами):

Заява;

паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту (далі - документ, що посвідчує особу);

копія одного з передбачених Податковим кодексом України документів з даними про реєстраційний номер облікової картки платника податків або паспорт громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті);

рішення ВЛК;

витяг з наказу командира військової частини (начальника територіального підрозділу) або довідку про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва), видану командиром військової частини (начальника територіального підрозділу), або копію іншого документа з відомостями про участь в антитерористичній операції, перебуваючи безпосередньо в районі проведення антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районі та у період здійснення зазначених заходів, в заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (для осіб, визначених пунктами 19–23 частини першої статті 6 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, яким не встановлено інвалідність).

Які окремі категорії населення мають право на отримання ДЗР (ТЗР)

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, їх переліку” (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454) на безоплатне отримання допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації) **мають право:**

- Особи з інвалідністю.
- Діти з інвалідністю.
- Учасники бойових дій (кремі категорії громадян, які отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, участі в антитерористичній операції чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період проведення воєнних (бойових) дій, та втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок).
- Постраждали (мирні громадяни, які у період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях проживали безпосередньо в районах проведення воєнних (бойових) дій та у період здійснення воєнних (бойових) дій або районах, що піддавалися бомбардуванням, авіаударам та іншим збройним нападам і отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, проживали в районах проведення антитерористичної операції, районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, за умови, якщо такими особами не вчинено кримінальних правопорушень).
- Особи похилого віку.
- Жінки, дівчата після мастектомії, секторальної резекції молочної залози, квадрантектомії та з порушеннями розвитку молочних залоз.
- Діти з порушеннями опорно-рухового апарату (далі - діти віком до 18 років).
- Особи, на яких поширюється дія Закону України “Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист”.

Як окремим категоріям населення отримати ДЗР (ТЗР)

1 Крок

Ви подаєте заяву про забезпечення ДЗР з повним пакетом документів. 14 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)

- до ЦНАП (центр надання адміністративних послуг)

посилання на реєстр ЦНАП guide.diiia.gov.ua/asc (для отримання адрес ЦНАП необхідно завантажити реєстр в EXCEL

- або до ОСЗН (орган соціального захисту населення)

або через електронний кабінет особи з інвалідністю (далі – електронний кабінет)

2 Крок

Вас мають обов'язково ознайомити в ОСЗН/ЦНАП, в електронному кабінеті особисто п. 15 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)

[Переліком підприємств, до яких особи можуть звернутися з питання забезпечення ДЗР](#)

- *Каталогом ДЗР*

посилання на каталог на сайті Мінсоцполітики

- <http://wheelchairs.protez.eu/Wheelchairs/CatalogTZR/Content>

- *Механізмом забезпечення ДЗР та отримання компенсації*

посилання на постанову КМУ № 321 від 05.04.2012 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454)

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF#Text> рубрика #МаюПраво на сторінці Мінсоцполітики у Фейсбуці

-

- *Інформацією щодо сумісності ДЗР*

посилання на наказ Мінсоцполітики від 17.03.2021 № 134, зареєстрованого в Мін'юсті від 01.04.2021 за № 429/36051

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0429-21#Text>

- Інформацією щодо роботи електронного кабінету (розміщено за посиланням <https://ek-cbi.msp.gov.ua>)

3 Крок

Ви отримуєте від ФСЗОЗ (Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю) повідомлення про прийняте рішення та сформоване електронне направлення через ЦНАП, засоби телекомунікаційного зв'язку або через електронний кабінет особи, або через Єдиний державний веб-портал електронних послуг про необхідність подання відсутніх документів *п. 17 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

4 Крок

Ви звертаєтесь до підприємства, вибраного в кроці 2, із заявою про намір на забезпечення особисто або через електронний кабінет *п. 26 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

Ви маєте право поміняти підприємство на інше протягом 14 календарних днів з дня звернення до підприємства, у разі бажання *п. 27 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

5 Крок

На підприємстві Вам підбирають ДЗР та формують замовлення для індивідуального засобу реабілітації / анкету для серійного засобу реабілітації. А Ви перевіряєте та підписуєте замовлення / анкету *п. 27,32 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

6 Крок

Ви підписуєте замовлення / анкету (повторно) та акт приймання-передачі робіт після примірки готового індивідуального засобу реабілітації, якщо він Вам підійшов *п. 29,37 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

7 Крок

Ви отримуєте ДЗР, настанову щодо його експлуатації та талон на гарантійний ремонт *п. 24,29 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*

Ви зобов'язані

- використовувати ДЗР за призначенням;
- неухильно виконувати настанову щодо експлуатації ДЗР;
- у разі несправності ДЗР надавати його підприємству для ремонту;
- у разі якщо у Вас крісло колісне підвищеної надійності та функціональності після закінчення гарантійного строку його експлуатації, кожні два роки надавати ДЗР підприємству для його технічного обслуговування;
- повернути несумісні ДЗР.

Вам забороняється продавати, дарувати і передавати ДЗР протягом строку, на який видано такий засіб

Ви маєте право відмовитися від замовленого виробу та замовити інший:

- зміни медичних показань, що підтверджується документально, до моменту видачі ДЗР *п. 27,33 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*;
- у разі отримання ДЗР, що не відповідає вимогам, зазначеним у анкеті *п. 33 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами)*.

Функції Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (ФСЗОІ) та його територіальних відділень при забезпеченні окремих категорій населення ДЗР (ТЗР)

відповідно до постанови КМУ від 05.04.2012 № 321 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454)

(далі – постанова КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами))

- Приймає від органу соціального захисту населення /ЦНАП захищеними каналами зв'язку та в паперовій формі заяви про забезпечення засобом реабілітації (виплату компенсації) разом з документами, зазначеними у пункті 14 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321 (зі змінами), в паперовій формі.

- Формує особову справу особи у банку даних з документів, на підставі яких відбулося забезпечення допоміжними засобами реабілітації (ДЗР).
- Опрацьовує сформовану електронну особову справу особи у банку даних
- Формує в особовій картці особи електронне направлення та інформує про це особу.
- Укладає договори / додаткові угоди та підписує акти приймання-передачі робіт (надання послуг) з підприємством на забезпечення осіб ТЗР та проведення ремонту ТЗР.
- Перераховує підприємству бюджетні кошти після забезпечення особи ДЗР; надання послуг з післягарантійного ремонту ДЗР, технічного обслуговування крісел колісних підвищеної надійності та функціональності (протягом не пізніше ніж 14 робочих днів з дати надходження до територіального відділення Фонду) на підставі:
 - актів приймання-передачі робіт (надання послуг) підписаних керівником підприємства та територіальним відділенням Фонду, до яких додається витяг з реєстру про видані особам ДЗР;
 - рахунка підприємства на оплату;
 - узгоджених особою та підприємством, що внесені до особової картки особи: замовлення або анкети; актів приймання-передачі робіт (надання послуг) з детальним описом, підписаних керівником підприємства та особою.
- Приймає заявки на ремонт ДЗР від особи.
- Вимагає розірвання договору з підприємством та повернення сплаченої суми за ДЗР, якщо підприємство безоплатно не усунуло недоліки ДЗР, у разі виявлення протягом гарантійного строку браку або поломки ДЗР, які виникли не з вини особи.
- Вносить до електронної картки особи розрахунковий документ та інформацію про виплату компенсації вартості ДЗР із зазначенням дати здійснення виплати.
- Приймає рішення про виплату компенсації вартості ДЗР.
- Виплачує компенсацію вартості ДЗР особі.
- Приймає від особи звернення щодо невідповідності безпеки та функціональних властивостей ДЗР та надсилає такі звернення до відповідних органів, зокрема до Держлікслужби.

Дії підприємств при забезпеченні окремих категорій населення ДЗР

відповідно до постанови КМУ від 05.04.2012 № 321 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454)

Крок 1. формує попереднє замовлення на виготовлення індивідуального засобу реабілітації / анкети на виготовлення (забезпечення) допоміжних засобів реабілітації (технічних засобів реабілітації) в особовій картці особи з інвалідністю та оформлює замовлення на індивідуальні засоби реабілітації.

Крок 2. прикріплює в особовій картці особи заявку про намір забезпечення допоміжним засобом реабілітації (ДЗР).

Крок 3. підбирає та призначає особі модель ДЗР.

Крок 4. укладає договори чи додаткові угоди між підприємством та територіальним відділенням Фонду.

Крок 5. забезпечує особу ДЗР протягом 45 робочих днів з дати надходження щомісячних бюджетних асигнувань (*зазначений строк у разі потреби може бути продовжений на період надзвичайного або воєнного стану, оголошеного в Україні або окремих її місцевостях, та на 14 календарних днів після їх припинення чи скасування*).

* Готовий індивідуальний засіб реабілітації видається особі після примірки, що підтверджується підписом особи у замовленні та акті приймання-передачі робіт між підприємством та особою.

До кожного допоміжного засобу реабілітації підприємство видає настанову щодо експлуатації і талон на гарантійний ремонт.

Підприємству забороняється надсилати поштою індивідуальні засоби реабілітації (*крім періоду, на який оголошено надзвичайний або воєнний стан в Україні*), крім obturatorів, ортезів із текстильних матеріалів.

Крок 6. завантажує скановані копії замовлення / анкети, акта приймання-передачі робіт між підприємством та особою, вносить в особову карту особи інформацію про забезпечення особи ДЗР.

Крок 7. отримує оплату за надані послуги не пізніше ніж 14 робочих днів з дати надходження до територіального відділення Фонду акта приймання-передачі робіт (надання послуг), підписаного керівником (уповноваженою ним особою) підприємства та територіальним відділенням Фонду.

Нормативно-правові акти

- [постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321](#) „Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, їх переліку” (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454);

- [постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 518](#) „Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок” (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 454);

- [спільний наказ Міністерства соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я України від 20.11.2020 № 774/2691](#) „Про затвердження Переліку діагнозів відповідно до найменування технічних та інших засобів реабілітації згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 січня 2021 р. за № 74/35696;

- [наказ Міністерства соціальної політики України від 17.03.2021 № 134](#) „Про затвердження Порядку призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, постраждалого внаслідок антитерористичної операції” (зі змінами від 29.06.2021 № 358), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01 квітня 2021 р. за № 429/36051;

Каталог допоміжних засобів реабілітації

Пунктом 5 Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні засоби реабілітації передбачено використання електронного каталогу-класифікатора ТЗР, який формується Українським науково-дослідним інститутом протезування, протезобудування та відновлення працездатності (далі – УкрНДІпротезування) відповідно до класифікаційних угруповань за функціональними та конструктивними ознаками зазначених засобів для реалізації можливостей вибору ТЗР особою з інвалідністю.

[Електронний каталог-класифікатор технічних засобів реабілітації згідно з ДСТУ 7202:2019 \(ISO 9999:2016, NEO\)](#)

[Каталог комплектувальних виробів для виготовлення технічних засобів реабілітації індивідуального виробництва](#)

[Програма для підбору крісел колісних](#)

[Методичні рекомендації щодо формування та ведення електронного каталогу-класифікатора технічних та інших засобів реабілітації](#)

Перелік підприємств, які виробляють допоміжні (технічні) засоби реабілітації

[Перелік підприємств усіх форм власності, які виготовляють, постачають і ремонтують технічні засоби реабілітації та відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Мінсоцполітики](#)

Протоколи засідань Комісії Мінсоцполітики

Протоколи засідань Експертної Комісії Мінсоцполітики України щодо встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам підприємств усіх форм власності - кандидатів на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування технічних та інших засобів реабілітації